

DALEN

BARNEHAGE

DET DU TROR OM MEG,
SLIK DU ER MOT MEG,
HVORDAN DU SER PÅ MEG,
HVA DU GJØR MOT MEG,
SLIK BLIR JEG.

M.Jennes

Virksomhetsplan

INNHALDSFORTEGNELSE:

Innledning	s. 3
Barnehagens verdigrunnlag	s. 4
Dalen barnehages visjon	s. 5
Ansvar og roller	s. 6
Barnehagens formål og innhold	s. 7
<ul style="list-style-type: none">• Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg.• Barnehagen skal ivareta barnas behov for lek.• Barnehagen skal fremme danning.• Barnehagen skal fremme læring.• Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap• Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språk.	
Barns medvirkning	s. 12
Samarbeid mellom hjem og barnehage	s. 13
Barnehagens andre samarbeidspartnere	s. 14
Overganger	s. 15
Barnehagen som pedagogisk virksomhet	s. 17
<ul style="list-style-type: none">• Planlegging• Vurdering• Dokumentasjon• Barn som trenger ekstra støtte	
Barnehagens arbeidsmåter	s. 20
<ul style="list-style-type: none">• Progresjon• Barnehagens digitale praksis	
Fagområdene	s. 23
<ul style="list-style-type: none">• Kommunikasjon, språk og tekst• Kropp, bevegelse, mat og helse• Kunst, kultur og kreativitet• Natur, miljø og teknikk• Antall, rom og form• Etikk, religion og filosofi• Nærmiljø og samfunn	
Avslutning	s. 27

INNLEDNING

I henhold til Lov om barnehager er alle barnehager pålagt å jobbe etter Rammeplanen. Rammeplanen angir mål og beskriver hovedelementer i barnehagens virksomhet.

I denne virksomhetsplanen er rammeplanen lagt til grunn i alle ledd.

I tillegg til denne virksomhetsplanen lager barnehagen en årsplan for hvert barnehageår.

Den viktigste funksjonen for planene er å være et arbeidsredskap for personalet. Årsplanen og virksomhetsplanen vil gi oss mulighet til å vurdere om det arbeidet vi gjør leder oss mot de målene vi har satt oss.

Planene våre gir foreldrene mulighet til innsyn, og med det også mulighet til å påvirke innholdet i barnehagen. Planene er gjennomgått og godkjent av samarbeidsutvalget for barnehagen.

I det daglige arbeidet pålegger rammeplanen oss å jobbe med 7 Fagområder (se side 23) Dette er for å kvalitetssikre barnehagens kjerneoppgave, som er å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.

Virksomhetsplanen blir redigert hvert år i mai måned.

LIVET ER ET EKKO.

DET DU SENDER UT - KOMMER TILBAKE.

DET DU SÅR - HØSTER DU.

DET DU GIR – FÅR DU.

DET DU SER I ANDRE – FINNES I DEG.

IKKE DØM – SÅ VIL DU IKKE BLI DØMT.

SNU DEG RUNDT OG GI KJÆRLIGHET –

SÅ VIL KJÆRLIGHETEN FINNE TILBAKE TIL DEG.

Ukjent

BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barnehagens innhold skal bygge på barnehagenes verdigrunnlag som er respekt, toleranse, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd, medbestemmelse og solidaritet.

Barnehagen anerkjenner og ivaretar barndommens egenverdi. Vi skal bidra til at barna får en god barndom. Vi tar hensyn til barnas behov for omsorg og lek, samtidig som vi fremmer læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og dannelse må ses i sammenheng.

Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av. Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta.

Vi jobber for å motvirke alle former for diskriminering, og vi fremmer nestekjærlighet. Hvert barn er unikt, og vi ønsker å være med å gjøre barna trygge på at de er gode nok som de er. Vi vil jobbe for å bygge opp barnas selvtillit og selvfølelse.

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge muligheten for at fremtidige generasjoner kan få dekket sine. Vi har et ønske om at barna skal sitte igjen med en forståelse av hvordan vi kan ta vare på jorda vår, og at de kan ta en aktiv rolle i dette. Gjennom samtaler i hverdagen, førsthåndserfaringer i møte med naturen og styrte aktiviteter vi velger, vil vi gi dem denne forståelsen. Hos oss gjør vi blant annet:

- Søppelsortering med tanker om gjenbruk. Vi lærer barna å sortere søppel riktig, og vi har gjenbruk på leker, lånetøy og utlån av kostymer for dem som trenger det.
- Vi reparerer det som går i stykker hvis vi kan.
- Vi har Rusken-aksjon hver vår, og vi plukker med oss søppel vi finner på tur.
- Vi dyrker egne grønnsaker og bær i grønnsakshager ved begge hus. Vi plukker også poteter og epler hjemme på hjemmebesøk. Vi plukker også bær og blomster på turer i skogen som vi bruker til mat, saft og formingsaktiviteter.
- Vi tar vare på matrester.
- Vi serverer vegetar mat jevnlig.
- Vi serverer små tilpassede porsjoner for ikke å kaste mat.
- Vi lærer om jakt. Dette er kortreist mat, og barna lærer hvor maten kommer fra.
- Vi bruker naturen aktivt. Vi lærer barna å bli glade i naturen, og få en tilhørighet til den.

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Mobbing eller annen form for krenkelser skal barnehagen straks ta tak i. Barnehagens ansatte har god kompetanse for å sikre et godt psykososialt barnehagemiljø, og vi har en egen kvalitetsplan for å sikre at alle barn i Dalen barnehage har et trygt og godt barnehagemiljø. Denne planen tar utgangspunkt i barnehagenlovens kapittel 8 – Psykososialt barnehagemiljø.

Dalen barnehage drives etter utvidet kristen formålsparagraf. I nær forståelse med det enkelte hjem vil vi gi barna ett trygt og stimulerende miljø med fokus på gode holdninger og verdier.

Dette formålet realiseres ved:

- å tilrettelegge gode utviklingsmuligheter for barna.
- å gi barna omsorg og støtte.
- å formidle de kristne verdiene.
- å utvikle toleranse og omsorg for andre.
- at barnehagens miljø og atmosfære preges av nestekjærlighet.
- at barna får svar på sine spørsmål i samsvar med kristen livsforståelse og etikk.

ALLE MENNESKER HAR NOE
TIL FELLES.
VI ER ALLE LIKE MYE
VERDT.

Ukjent

DALEN BARNEHAGES VISJON

Dalen barnehage har en visjon, et overordna mål som barnehagen som pedagogisk institusjon skal strebe etter. En visjon betegner det vi vil jobbe mot.

Dalen barnehage sin visjon er:

DALEN BARNEHAGE

- DET BESTE FOR DITT BARN.

Vi ønsker at Dalen barnehage skal være det beste for ditt barn, og barnas beste ligger til grunn i alle våre valg. Barnehagen har en egen kvalitetsplan for å sikre at alle barn har et trygt og godt barnehagemiljø. Det aller viktigste for barn er å ha venner og noen å leke med, og vi jobber for at alle barna skal oppleve dette i vår barnehage.

Vårt motto er: **DU ER DU, OG VI ER GLADE FOR DET.**

Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og vi skal synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barna skal bli selvstendige, modige, nysgjerrige og prøvende.

For å jobbe mot vår visjon skal vi gi barna et allsidig tilbud der vi ivaretar barnas behov for omsorg og lek. Vi vil fremme danning, læring, vennskap, fellesskap, kommunikasjon og språk. Vi vil også legge vekt på barns medvirkning, og alle fagområdene vil bli en gjennomgående del av barnehagens innhold. Alt dette vil vi komme nærmere innpå i denne virksomhetsplanen.

Reflekterte og anerkjennende voksne med et godt barnesyn er en forutsetning for å nå visjonen vår. Barna skal være omgitt av kompetente voksne som har en felles forståelse av hva et godt psykososialt barnehagemiljø er. Vi vil ha en personalgruppe som vil det beste for hvert enkelt barn, og som hele tiden streber etter å bli bedre. Vi setter av tid på personalmøter for å drøfte forskjellige temaer, ofte ved hjelp av IGP (individuell, gruppe og plenum) metoden. Målet er å utvide personalets kompetanse, gjøre oss mer bevisste, og sikre oss at alle jobber mot samme mål. Barna skal oppleve autoritative voksne som gir mye omsorg og kjærlighet, samtidig som de setter klare grenser. Dette vil være viktig for å nå vår visjon.

Et godt foreldresamarbeid er svært viktig for oss. Det er foreldrene som kjenner sine barn best, og vi ønsker et aktivt og konstruktivt samarbeid for å gjøre barnas hverdag best mulig.

Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål.

ANSVAR OG ROLLER

Barnehageeier og alle som jobber i barnehagen, skal sammen bidra til å oppfylle målene og kravene i rammeplanen. Dette gjøres med utgangspunkt i erfaringer og kompetanse.

Rammeplanen inneholder plikter for barnehagens personale, og omfatter alle som arbeider i barnehagen. I Dalen barnehage har vi mange pedagoger og fagarbeidere, og vi jobber hele tiden for å ha et personale med høy kompetanse på alle områder. Barnehagen har en egen kompetanseplan der satsningsområdene for de ulike årene kommer tydelig frem.

Det er barnehageeieren som har det overordnede ansvaret for at barnehagen drives i samsvar med gjeldene lover og regelverk. Eierne av Dalen barnehage ønsker å ha et kompetent pedagogisk personale, og setter av både tid og midler for å oppnå dette.

Styreren er gitt det daglige ansvaret i barnehagen, og skal sørge for at det pedagogiske arbeidet er i samsvar med lover og rammeplan. På Dalen er vi opptatt av å bruke den enkeltes ressurser og kompetanse, og vi setter av tid på å dele erfaringer og tanker med hverandre.

Den pedagogiske lederen skal veilede og sørge for at barnehageloven og rammeplanen oppfylles gjennom det pedagogiske arbeidet.

BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

Rammeplanen sier at barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen hos oss skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse, kommunikasjon og språk ses i sammenheng, og samlet bidrar dette til barns allsidige utvikling. Dette arbeidet former barns holdninger, verdier og tillit til seg selv og andre mennesker, og er deres motivasjon for læring senere i livet. Derfor er dette viktige elementer i innholdet i den pedagogiske virksomheten i Dalen barnehage.

Barnehagens innhold blir utformet slik at det skal oppleves meningsfylt for det enkelte barnet, og dermed for hele barnegruppen, uansett kjønn og kulturtilhørighet. Vi bygger vår virksomhet på de etiske grunnverdiene som er forankret i kristendommen. Dette er verdier som respekt for menneskeverdet og retten til å være forskjellige, samt omsorg, toleranse, medansvar og fellesskap. Ærlighet og rettferdighet er også viktige grunnverdier.

Den gylne regel: *Alt du vil at andre skal gjøre mot deg, det skal du også gjøre mot dem,*
er en av våre hovedtanker.

OMSORG

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Omsorg handler om gode relasjoner mellom voksne og barn, men også om barns omsorg for hverandre.

Vi, i Dalen barnehage, vil skape et miljø som er preget av omsorg og støtte. Barna må selv oppleve omsorg for å kunne gi dette videre til andre. Vi er opptatt av at omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagslivet i barnehagen vår. Barna skal bli møtt i en omsorgsfull relasjon som skaper tillit og trygghet i barnehagen. Forståelse for sosiale forhold og prosesser, samt mestring av sosiale ferdigheter krever erfaring og deltakelse i fellesskapet. Dette vil gi barna ferdigheter til å forholde seg til andre når de møtes direkte i lek og samspill. Vennskap må læres, og det å forholde seg til andre er kanskje noe av det viktigste barnet lærer seg i barndommen. Gjennom omsorg lærer barnet seg sosial kompetanse, evne til å leve seg inn i andres situasjon og vise medfølelse.

Det er den voksnes væremåte ovenfor barna og hverandre som danner grunnlaget for hvordan barnas evne til å gi omsorg utvikles. For at barna skal utvikle evnen til å gi omsorg, må de ha gode rollemodeller. De må oppleve å få omsorg av de voksne, og de må se voksne som gir omsorg til andre. Barna må også oppleve at de voksne kan gi omsorg til hverandre. Hos de minste barna vil omsorg være spesielt viktig. De minste barna trenger ekstra nærhet, tid og nok voksne. Ikke fordi de er utrygge, men fordi det krever mer av en voksen å forholde seg til en som primært uttrykker seg på andre måter enn med det verbale språket.

De voksne i Dalen barnehage går foran som et godt eksempel ved å:

- Sørge for at barna får oppleve et miljø preget av glede, humor, kreativitet, mestring og utfordringer.
- Trøste hverandre når vi ser andre er lei seg (både barn og voksne)
- Lytte til hva den andre har å si.
- Vise nærhet og gi omsorg.
- Ta godt imot barna om morgenen, vise at vi ser dem.
- Ta barnas signaler når noe er galt.
- Sørge for at kroppens behov er dekket, sult, stell, søvn og nødvendige klær.

LEK

Leken har en sentral plass i barnehagen vår, og lekens egenverdi blir anerkjent. I trygge og utfordrende omgivelser har vi en dagsrytme som gir barna god tid til lek. Å få delta i lek og få venner er grunnlaget for barns trivsel i barnehagen, og i samhandling med andre legges også grunnlaget for læring og sosial kompetanse.

Leken har egenverdi og er en livs- og læringsform som barn kan uttrykke seg gjennom. Leken har mange uttrykksformer og kan føre til forståelse og vennskap på tvers av alder, språk og kulturell ulikhet. I et lekfellesskap legges grunnlag for barns vennskap med hverandre.

Leken er en stor del av barnekulturen, og den gjenspeiler barns oppvekstmiljø. Leken kan derfor si oss mye om det enkelte barn, og her overføres også barnekulturelle tradisjoner fra eldre til yngre barn.

Barn lærer og utvikler en sammensatt kompetanse gjennom lek. Ved å late som, går barn inn i sin egen forestillingsverden, tar andres perspektiv og gir rom til tanker og følelser. Gjennom utforskning og samtale om verden og fenomener skaffer de seg kunnskap og får innsikt på mange områder.

Leken er viktig fordi gjennom den utvikler barna evnen til:

- Samarbeid.
- Språklig aktivitet.
- Innrette seg etter andre, og inngå kompromisser.
- Tilegne seg og akseptere normer og regler.
- Sette seg inn i andres situasjon (empati).
- Takle virkeligheten ved å bearbeide inntrykk og opplevelser.
- Konsentrasjon og utholdenhet.
- Å planlegge og gjennomføre.

Barn som deltar i ulike leksformer vil utvikle gode vennskap. Vennskap gir god selvtillit og trygghet, og det igjen legger grunnlaget for god læring.

Vi i Dalen barnehage vil tilrettelegge for lek ved å:

- Gi barna tid, støtte og oppmuntring til lek.
- Gi barna positive opplevelser, impulser, fortellinger og erfaringer som grunnlag for lek og leketemaer.
- Organisere fysiske forhold ute og inne for å gi rom for spenning og utfordringer i leken.
- Sørge for godt og variert materiell og utstyr som inspirasjon til lek.
- Ha kjennskap til enkeltbarn og gruppen mht alder, kjønn og ulike forutsetninger.
- Observere, analysere, støtte, delta og berike leken på barnas premisser.
- Gi de ansatte god kompetanse på betydningen av lek, og den voksnes rolle.

Det er personalets ansvar å sikre at alle barna får gode erfaringer og opplevelser i det å mestre samspill med andre barn i lek. Voksne som viser interesse for leken, gir signal om at leken er viktig. Nærværende voksne forsikrer barn om at det ikke kan skje noe farlig, for eksempel utestenging eller mobbing, og i tillegg fungerer den voksne som veileder. Det skaper også trygghet for barna som gjør at barna kan være fullstendig med i leken. De voksne kan også, ved å delta i leken, skape variasjon og utvide barnas leketema. Desto mindre barna er, jo tettere på er de voksne i leken. Leken skal alltid være på barnas premisser, og de voksne har et særlig ansvar for veiledning av de barna som faller utenfor i leken.

DANNING

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen, og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap.

Danning handler om å utvikle kunnskap, verdier og holdninger sammen, gjennom dialog – hvor alle anerkjennes som selvstendige mennesker med følelser og tanker i en felles prosess. Den voksnes rolle er å være en god samtalepartner, samhandlingspartner og veileder, og ikke minst vite når man som voksen må være til stede.

Vi mener at danning omfatter visse regler og normer. Grensesetting gjør at barna vet hva de har å forholde seg til, og det gir trygghet. Regler og normer vil hjelpe barna til å forstå hvilke forventninger som settes til dem i samfunnet. Personalet vil veilede barna i deres veksling mellom samfunnets normer og sosiale krav, og egen væremåte. Dette skal skje i nær forståelse med barnas hjem. Personalet i Dalen barnehage skal være en autoritativ voksen i møte med barna. Det innebærer en kombinasjon mellom varme voksne, og tydelige grenser. Når de voksne anstrenger seg for å leve seg inn i barnas frustrasjoner, ønsker, behov og utfordringer med å vise dem omsorg, vil det føre til at barna føler at de blir sett, møtt og hørt. Barna vil da være mer mottakelige for tydelige grenser fra den autoritative voksne.

I Dalen barnehage vil vi være reflekterte voksne i møtet med barna. Noe av det viktigste i dannelsesprosessen er å gi barna god selvfølelse. Barna forstår seg selv og andre gjennom den. Danning skjer i en krysning mellom individet og samfunnet, mellom jeget og de andre. Danning handler om at barna i møte med andre mennesker, reflekterer over handlinger og utvikler kunnskap, erfaring og opplevelser.

LÆRING

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen er det første steget i en livslang læring, og vi skal være med på å skape et godt grunnlag for dette. Vi tar utgangspunkt i hvert enkelt barns forutsetninger med tanke på alder, modning, familiesituasjon og andre faktorer. Vi må ha kunnskap om det enkelte barn, og samtaler og godt samarbeid med foreldrene blir derfor svært viktig. I Dalen barnehage har vi gode rutiner for å sikre et godt samarbeid med foreldrene.

Det er en felles oppfatning at læring foregår i det daglige samspillet med andre mennesker og med miljøet. Barn lærer gjennom det de opplever og erfarer, både på godt og vondt. Vi vil derfor gi barna gode opplevelser og et trygt læringsmiljø. Det å gi barna tro på seg selv, mestringfølelse, opplevelse av vennskap og tillit fra andre, vil gi dem en trygghet som skaper grobunn for læring. Vi vil tilrettelegge for gode relasjoner mellom barn-barn og barn-voksen, noe som er en forutsetning for at barn skal lære. I en læringssituasjon er både barn og voksne aktive i den pedagogiske prosessen.

I alle læringsprosesser må enkeltbarnets naturlige utforskertrang og nysgjerrighet ivaretas. De aller fleste barn oppsøker læringssituasjoner selv, og utgangspunktet for læring må være barnets egen motivasjon og nysgjerrighet. Vi vil fange opp de barna som ikke har motivasjon eller oppsøker læringssituasjoner, og hjelpe disse barna videre.

Vi skiller mellom formelle og uformelle læringssituasjoner. Begge har en klar pedagogisk hensikt: lærdom.

Uformell læring kaller vi den ikke- målrettede læringen. Den karakteriseres av «gratis» lærdom i form av spontane læringssituasjoner, gjerne i her-og-nå situasjoner. Dette opplever vi blant annet i rutinesituasjoner og i lek.

Den formelle læringen er planlagt og ledet av de voksne. Personalet har konkrete mål med det vi gjør, og det vi ønsker å formidle.

I Dalen barnehage tilrettelegger vi for barns læring ved å:

- Gi barna rikelig tilgang på bøker og digitale verktøy.
- Lese for barna, hvor vi sammen reflekterer og tilegner oss kunnskap.
- Gi barna gode opplevelser og erfaringer ute og inne.
- Gi barna tid og rom for spørsmål og undring.
- Være et engasjerende personale som kan mye og som aktivt søker svar der vi ikke føler at vår kompetanse er tilfredsstillende.
- Ha fokus på frilek.

Vennskap med andre barn og gode relasjoner mellom barn og voksne, gir trygghet som igjen fremmer læring. Læring er en kontinuerlig prosess, og vi vet at de aller fleste barn har et iboende ønske i seg om å lære og å mestre.

VENNSKAP OG FELLESSKAP

Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. Barnehagen har derfor en viktig oppgave med utvikling av enkelt barns, og barnegruppens, sosiale ferdigheter.

Vi ønsker at barna våre skal bli selvstendige, samtidig som de skal ta hensyn til andre. Vi vil gi barna mulighet til å påvirke sin egen hverdag, og lære seg til å se at de valg de tar også påvirker andre.

Dalen barnehage jobber bevisst med sosial kompetanse gjennom hele barnehageåret. Vi observerer, og har oversikt over hva som rører seg i barnegruppa til enhver tid. Ved å samtale med barna, delta i lek og være gode rollemodeller vil vi være aktive i forhold til barnas sosialiseringssprosess. Barna skal gjennom hele barnehageåret lære om sosiale regler, ta og opprettholde kontakt med andre, vise hensyn og kunne sette seg inn i andres situasjon. Vi ønsker at barna skal utvikle en empatisk væremåte.

Sosial kompetanse er vesentlig for å motvirke utvikling av problematferd som diskriminering og mobbing. Barnehagen har en samfunnsoppgave i tidlig forebygging på dette området. Dalen barnehage har en kvalitetsplan for å sikre et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Barnehagen er en viktig del av barnas sosialiseringssprosess. Det handler om å utvikle seg som individ, fungere i gruppe og i samspill med andre. Et aktivt og tydelig personale er nødvendig for å skape et varmt og inkluderende sosialt miljø. Anerkjennelse, tillit og trygghet er grunnleggende elementer for utvikling av sosial kompetanse. Vi legger derfor stor vekt på å skape et inkluderende sosialt miljø i barnehagen. Vi er bevisste på å oppmuntre og hjelpe hverandre med å finne alternative løsninger og muligheter. Trygghet, stabilitet og forutsigbarhet er viktig for at barna skal ha det bra i barnehagen. Barn føler seg trygge når de er i nære og positive relasjoner, og kan knytte seg til voksne og barn som forstår dem.

Leken vektlegges i barnehagen vår, og vi vet at leken øker barnas sosiale utvikling. Ved å gi barna positive opplevelser og erfaringer gjennom her-og-nå situasjoner i barnehagen, øves de sosiale ferdighetene. Humor skaper ofte positive opplevelser, og det er en viktig del av livet på Dalen.

KOMMUNIKASJON OG SPRÅK

Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling.

Språket er både verbalt, altså tale, og non-verbalt, kroppslig uttrykk. Språket er personlig og identitetsdannende, og betyr mye for hvordan andre oppfatter deg.

Dalen barnehage legger stor vekt på et godt språkmiljø. Språket er det viktigste kommunikasjonsmiddelet, og det er nøkkelen til barnas mestring i samfunnet.

Barn lærer seg å kommunisere ved hjelp av språket, og det utvikler seg fra det kroppslige til talespråket, videre til skriftspråket og leseforståelse. Det er viktig at barnet bruker språket sitt, og at de voksne oppfatter og bekrefter uttrykk i hver fase. Dette gjør at barna får en fin progresjon i den språklige utviklingen.

Vi tenker språkstimulering i alle hverdagssituasjoner og aktiviteter i barnehagen. Vi bruker ord for å benevne alt vi gjør, og alt vi bruker. Når vi for eksempel kler oss, benevner vi det vi tar på: Se her er skoene din, den må vi ta på foten din osv.

Barna lærer mest med konkrete erfaringer. Personalet vil sørge for at barna får erfaringer og opplevelser med hverandre og med personalet. Dette gir felles referanser, begrepsinnlæring og

motivasjon til å snakke sammen. Vi trenger noe å snakke om, og noen å snakke med, for å utvikle språket.

Personalet skal være gode bevisste språklige modeller for barna. Vi bruker tale-språket, og er bevisste og tydelige med hensyn til kroppsspråk. Samtidig vil vi være oppmerksomme, interesserte og lyttende til barna slik at de selv får lyst til å bruke språket sitt.

I barnehagen vil vi sørge for at barn utvikler den språklige kompetansen. Vi vil oppmuntre til bruk av talespråket ved å ha mye sang, samtale, rim og regler. Vi bruker også høytlesing som virkemiddel, og sørger for varierte aktiviteter og positive opplevelser som stimulerer til individuell språkutvikling.

Pedagogisk leder har et spesielt ansvar for å oppdage eventuelle avvik i barns språkutvikling, det være seg uttalevansker, vansker med språkforståelsen eller barn med andre morsmål som trenger spesiell oppfølging. Dette er et ansvar vi tar svært alvorlig.

BARNES MEDVIRKNING

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for, og oppmuntre til, at barna får uttrykt sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barnas innspill og deltakelse skal være avgjørende for barnehagens innhold og barns læring.

Trygghet er en viktig faktor for at barna skal kunne være med å medvirke i hverdagen. Personalet har god kompetanse for å skape et godt og trygt psykososialt barnehagemiljø. De har mye kunnskap om voksenrollen, og betydningen av å være omsorgsfulle og anerkjennende voksne. Vi har alltid barnas beste som fokus.

Medvirkning i barnehagen handler om å gi barna mulighet til å påvirke sin egen hverdag og barnehagens fellesliv. Det enkelte barn må ha innflytelse både på hva som skal skje og hvordan det skal gjøres. Medvirkning handler om å bli spurt, bli lyttet til og akseptert som kompetente mennesker. Vi voksne skal la oss påvirke og godta at barna selv kan ha synspunkter på hva de har behov for. Barndommen er viktig i seg selv, og ikke bare forstadiet til det voksne liv. Barnas mening skal tas hensyn til så langt det lar seg gjøre i forhold til barnets alder og modning.

***Barn er fullverdige mennesker
og har rett til å uttale seg om
sin egen hverdag.***

Barndommen er en livsfase med egenverdi i likhet med alle andre faser i menneskets livsløp.

Det å arbeide med barns medvirkning, handler ikke om å finne frem til bestemte metoder, men om hvordan vi som voksne tenker om og ser på barn. Det er holdningene våre som leder frem til en medvirkningspraksis. Det er barnas møte med de voksne og barnehagens organisering som blir avgjørende for om det blir medvirkning eller ikke.

For å forstå barn må man undersøke og vurdere de pedagogiske miljøene barna befinner seg i. De pedagogiske miljøene er bla. de daglige rutinene barna skal forholde seg til, innholdet i barnehagen, rommenes utforming og personalets organisering.

Barna skal medvirke i leken, i aktiviteter, i stellesituasjoner, i samlinger, på turer – ja i alle situasjoner i barnehagen. De voksne skal være lyttende, oppmerksomme og åpne for barnas signal. Det betyr ikke at barna skal bestemme alt, men at de skal bli hørt, sett og anerkjent for den de er, for sine ønsker og for sine behov. De voksne må tolke barnas kroppsspråk, de må forklare og lede barna i arbeidet med medvirkning og medbestemmelse.

SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal også ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene, jfr. barnehagenloven.

Det er veldig viktig for oss i Dalen barnehage å ha et godt og nært samarbeid med foreldrene, og det er en forutsetning for at vi kan gjøre en god jobb med barna. Allerede før barna begynner hos oss har vi kontakt. Vi har oppstartsamtale der vi snakker med foreldrene om barnas behov, og foreldrenes ønsker. Vi inviterer til «Bli kjent fest» der både barn og foreldre får besøke barnehagen før de skal begynne. Tilvenningsperioden har vi opparbeidet gode rutiner for, der hvert barn får sin egen tilvenningsperiode ut fra sitt behov.

For å sikre et godt samarbeid er det viktig med en god relasjon og jevnlig kontakt. Vi møter derfor barna i garderoben hver morgen, og vi følger dem også ut når de skal hjem om ettermiddagen. Dette fører til at vi blir kjent på en naturlig og uformell måte. Trygghet er grunnlaget for et godt samarbeid.

God informasjon er veldig viktig, og barnehagen har gode rutiner på å sikre at foreldrene får den informasjonen de trenger. Vi lager dokumentasjoner med bilder og tekst for å vise foreldrene litt av det som skjer i barnehagehverdagen. Dette blir enten hengt opp på tavla i garderoben, eller lagt ut på barnehagens hjemmeside/Kidplan. I Kidplan blir det også jevnlig lagt ut mapper med bilder, månedsbrev, månedsplaner, tavleposter med informasjon og mye mer. Er det viktig informasjon blir det sendt ut mail.

I barnehagen på Dalen har vi ulike foreldrearrangement ca. 1 gang i måneden. Vi har foreldrekaffe da vi har en enkel bevertning og litt underholdning fra barna, vi har foreldrefrokost og lyktefest i lavvoen. Vi inviterer foreldrene til stor sommerfest med underholdning og grilling, og også til en flott julefest med dramatisering av juleevangeliet og servering av grøt.

Vi har foreldremøter 2 ganger i året. På disse møtene er det også satt av tid til foreldrerådsmøter. Vi serverer alltid varm kveldsmat på møtene, og vi koser oss sammen. Det blir vist bilder fra barnas hverdag i barnehagen, og vi tar opp ulike saker til informasjon og drøfting.

Alle foreldrene får tilbud om foreldrekonferanse minst 2 ganger i året. Det blir arrangert dugnad 2 ganger i året.

Foreldrene har også medvirkning til barnehagens virksomhet gjennom sine representanter i samarbeidsutvalget. I samarbeidsutvalget er det også representanter fra personalet og eiere.

Personalet vil være lydhør for foreldrenes innspill, og vi vil at foreldrene skal komme med sine forventinger, ønsker og tanker om barnehagens praksis på ulike områder. Personalet kan også benyttes ved behov for hjelp og veiledning eller være behjelpelige med å henvise til andre instanser.

Målet er å oppnå tillit og en gjensidig åpenhet ved å tilrettelegge for ulike måter å møtes på.

BARNEHAGENS ANDRE SAMARBEIDSPARTNERE

Dalen barnehage er en privat barnehage som eies og drives av Austre Moland Normisjon.

Barnehagens viktigste samarbeidspartnere er foreldrene, og vi vil alltid henvende oss til dem før vi tar kontakt med andre instanser.

Barnehagen har gjennom flere år hatt et nært og godt samarbeid med Arendal kommune.

Noen barn vil ha behov for spesiell hjelp og støtte, og vi har da muligheten til å ta kontakt med ulike faginstanser. Dette kan være:

- Helsesøster
- Fagteam
- PPT
- Logoped
- BUP
- Barneavdelingen på SSA
- Fysioterapeut
- Synspedagog
- Audiopedagog
- Barnevernet
- Andre faginstanser ved behov.

GRUNNSKOLEN

Ifølge rammeplanen skal barnehagen, i samarbeid med skolen, tilrettelegge for en god overgang til skolen. På Dalen gjør vi det på flere måter. Barnehagen bruker skolens gymsal, har adventsamlinger, teaterforestillinger og felles kirkebesøk.

Første klasse besøker barnehagen flere ganger i løpet av skoleåret. Siste året før skolestart er vi jevnlig på besøk på skolen. Vårt mål er å gjøre overgangen til skolen så trygg og god som mulig.

Barnehagen har en egen plan for overgangen mellom barnehage og skole.

Pedagogisk leder hos de eldste har, med foreldrenes godkjenning, et møte med skolen der de drøfter hvert enkelt barn før de skal begynne på skolen.

UTDANNINGSINSTITUSJONER

Ifølge rammeplanen er barnehagene pliktig til å ta imot studenter som tar barnehagelærerutdanning, og barnehagen tar imot studenter fra UIA hvert år.

I tillegg har vi ofte elever fra videregående skoler som har praksis her hos oss, og vi har også flere elever fra ungdomsskolen.

Studenter og elever er til berikelse i arbeidet vårt. Barnehagen blir sett på med nye øyne, og dette hjelper oss til stadig utvikling og endring.

PERSONALSAMARBEID

Et godt samarbeid mellom de ansatte er svært viktig, og vi vil alltid ha fokus på dette. Vi bruker ressursene som er i personalgruppa, og bruker hverandre for å lære nye ting. På personalmøtene, som vi har en gang i måneden, setter vi av mye tid til drøftinger og refleksjoner, og IGP (individuell, gruppe og plenum) blir flittig brukt. Vi har også 5 planleggingsdager i året som vi bruker til å planlegge, evaluere og reflektere. Vi går jevnlig på kurs for å heve vår kompetanse.

De ansatte jobber bevisst for å få til et godt samarbeidsklima, der alle blir sett, hørt og tatt hensyn til. Det er viktig at vi møter hverandre med anerkjennelse og respekt, og har tillit til hverandre.

Det gjennomføres medarbeiderundersøkelser og medarbeidersamtaler hvert år. I tillegg har vi individuell veiledning ved behov.

En viktig oppsummering til slutt:

Tverrfaglig samarbeid er viktig for å ta vare på det enkelte barn. Vi har mye å lære av hverandre, og ved å bruke de ressursene som finnes tar vi ansvar for det enkeltes barn optimale utvikling.

OVERGANGER

Dalen barnehage har gode rutiner for å gjøre alle overganger, både innad i barnehagen og frem mot skolen, så gode som mulig.

TILVENNING I BARNEHAGEN

For nye barn har vi en «Bli kjent dag» på våren. Da inviterer vi de barna som skal begynne hos oss til et besøk i barnehagen. På denne dagen får alle med seg en mappe med informasjon om barnehagen.

Før barnet begynner i barnehagen, har barnehagen en oppstartsamtale med foreldrene. Gjennom samtalen knyttes den første kontakten, og grunnlaget legges for videre samarbeid.

Oppstartssamtalen er grunnleggende for at foreldrene og barnehagen i sammen kan skape et så godt tilbud som mulig for barnet. Målet for oppstartssamtalen er å utveksle viktig informasjon og bli bedre kjent. Her vil personalet få informasjon om barnet, foreldrene og deres hjemmemiljø, slik at de lettere kan møte barnets behov. Oppstartssamtalen gir foreldrene en mulighet til å formidle hvilke psykiske og fysiske behov barnet har. I god tid før samtalen har foreldrene fått tilsendt et skjema med punktene som skal tas opp på samtalen. De får da god mulighet til å forberede seg til samtalen.

Tilvenning til barnehagen skal skje på barnets premisser, og med tett dialog mellom foreldrene og barnehagepersonalet. Personalet gir foreldrene gode råd i forhold i tilvenningen, der et av hovedpunktene er å gi barna god tid. Alle barna vil få en kontaktperson når de begynner i barnehagen. Denne personen vil være en god støtte for både barnet og foreldrene i den første tiden. Barnehagen har på forhånd forberedt seg godt på å ta imot nye barn. Vi tilpasser rutiner, og setter av god tid til hvert enkelt barn. Det er viktig at barnets kontaktperson godt kjent med barnet. Da vil barnet oppleve trygghet, som videre vil føre til lek, utforsking og læring.

OVERGANGER INNAD I BARNEHAGEN

Gjennom hele barnehageåret har vi felles samlinger og felles opplegg. Vi ønsker at alle barna skal få overblikk over alle barn og voksne i barnehagen vår.

På Dalen har den minste og den mellomste gruppen felles uteområde. Det gjør at de blir ekstra godt kjent, og overgangen fra småbarnsavdelingen til mellomgruppen vil som oftest være trygg og enkel.

I siste halvdel av hvert barnehageår, besøker barna jevnlig «sin kommende» avdelingen for å bli bedre kjent med de ansatte, barna og avdelingen. Før barnet skal bytte gruppe, vil det få et velkomtbrev fra den nye gruppen. Her skriver vi litt om hvordan det vil være på ny avdeling, og ønsker hvert enkelt barn velkommen.

Pedagogene på de ulike gruppene har en egen overgangssamtale der de utveksler viktig informasjon om barnet i forkant av overgangene.

OVERGANG TIL SKOLEN

Barnehagen skal ifølge rammeplanen tilrettelegge for en god overgang til skolen. På Dalen gjør vi dette på flere måter. Gjennom hele året bruker vi skolens gymsal, har adventssamlinger, teaterforestillinger og felles kirkebesøk. Siste året før skolestart har vi jevnlig besøk på skolen. Dette gjør at barna blir godt kjent med både skolens lokaler, lærere og andre elever. Pedagogisk leder har, med foreldrenes godkjenning, et møte med skolen der de snakker om hvert enkelt barn før de skal begynne på skolen. Barnehagen bruker Arendal kommune sitt overgangsskjema som utgangspunkt for samtalen med skolen. De eldste barna, som har egen base på Nesheim, har et eget pedagogisk opplegg med fokus på å lette overgangen fra barnehage til skole. De vil lære å bli selvstendige, samtidig som de lærer å ta vare på hverandre. Vi ønsker å gi dem viktig læring av ferdigheter, holdninger og verdier som de kan ta med seg i ryggsekken når de begynner på skolen. Førskoledager blir arrangert i regi av skolen.

BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Dalen barnehage er en pedagogisk virksomhet, og vi planlegger og vurderer arbeidet vårt gjennom hele året. Vi ønsker at foreldre og barn er med i disse prosessene, og sammen skal vi sikre at barna får et tilbud som er i samsvar med barnehageloven og rammeplanen. Et tilbud der barnas beste alltid er i fokus.

PLANLEGGING

God planlegging kan bidra til en gjennomtenkt og hensiktsmessig bruk av barnehagens menneskelige og materielle ressurser. Planleggingen blir basert på kunnskap om barns utvikling og læring, observasjoner, dokumentasjoner, refleksjoner, systematiske vurderinger og på samtaler med barn og foreldre.

Vår hovedplan er denne virksomhetsplanen. Her viser vi hvordan vi vil jobbe med omsorg, oppdragelse, lek, danning og læring for å sikre barn gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnets hjem. Vi synliggjør også hvordan barn og foreldre blir dratt med inn i prosessene.

Årsplanen og virksomhetsplanen er et arbeidsredskap for personalet, samt et godt utgangspunkt for foreldrenes mulighet til å påvirke innholdet i barnehagen. Planene gir også kommunen og andre interesserte informasjon om barnehagens pedagogiske virksomhet.

På våren har vi et foreldremøte der vi drøfter neste års årsplan med foreldrene. Foreldrene har da mulighet til å påvirke både innhold og arbeidsmåter.

I tillegg til årsplanen skriver vi hver måned en månedsplan. Månedsplanene er ulike for de ulike avdelingene. I månedsplanen skriver vi om de aktivitetene og utfluktene vi skal ha den neste måneden. Planen ligger i appen, Kidplan, og kan endres ved behov. Vi drar barna med i planleggingsprosessen. De eldste barna kan uttrykke sine ønsker, mens hos de yngste må vi tolke kroppsspråket. Alle barna skal få mulighet til å påvirke hvordan hverdagen sin skal være.

I barnemappen i Kidplan, og i loggboka, har vi informasjon om hvert barn. Her skriver vi også ned planer for videre arbeid med hvert enkelt barn. Det er kun personalet som har tilgang til denne informasjonen.

I en stressa hverdag er det viktig å sette av tid til å planlegge. På Dalen har vi følgende planleggingsmøter:

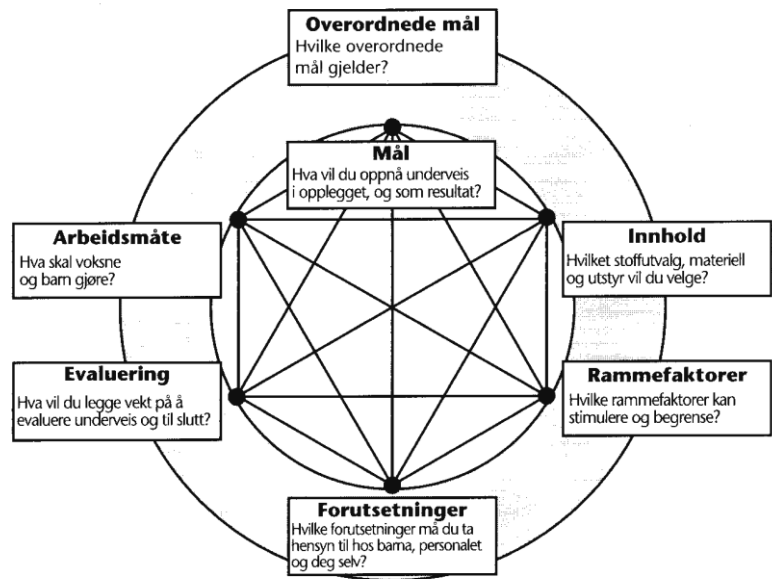
- 5 planleggingsdager i året.
- Personalmøter en gang i måneden på kveldstid.
- Ledermøte minimum 6 ganger i året.
- Gruppemøter hver måned.

Vi, i Dalen barnehage, har valgt å bruke den didaktiske relasjonsmodellen når det gjelder planlegging. Ved å planlegge ut fra en slik modell blir helheten tatt hensyn til, og modellen krever at personalet tenker over hva de gjør og hvorfor de gjør det. Det var også viktig for oss å finne en modell som gir personalet mulighet til selv å bestemme hva de vil vektlegge og hvordan de vil gjøre det.

Modellen er et verktøy som krever at vi kontinuerlig gjør endringer etter hvert som forutsetninger og behov endrer seg.

Denne modellen er et godt redskap i planleggingsprosessen.

Den didaktiske relasjonsmodellen.

VURDERING

Kvaliteten på det daglige samspillet mellom mennesker i barnehagen er en veldig viktig forutsetning for barns utvikling og læring. Det er derfor spesielt viktig å vurdere de sosiale relasjonene i barnehagen. Barna må være trygge, de må trives og de må se på barnehagen som en god plass å være. For å undersøke dette er det viktig med jevnlige og gode observasjoner. På Dalen observerer vi minst to ganger i året. En gang på høsten, og en gang på våren. Alle de ansatte er med på å observere, men det er pedagogisk ledere som har hovedansvaret for observasjonene.

I Dalen barnehage har vi et eget observasjonsskjema som er tilpasset de ulike aldersgruppene. I tillegg bruker vi Alle Med, Tras og Mio ved behov. I forbindelse med at vi gjennomfører observasjonene har vi barnesamtale med hvert enkelte barn. Det å samtale med barna er veldig viktig, og det er noe vi har stort fokus på også i hverdagen. Det er viktig å la barna få fortelle om hvordan de opplever sin hverdag, og det gir også hvert enkelt barn en reel mulighet til medbestemmelse i barnehagehverdagen.

Hver måned skriver de ulike gruppene et månedsbrev. I dette brevet blir det gitt informasjon til foreldrene, om det vi har gjort, men også om det vi skal gjøre. Ved å skrive dette brevet må personalet tenke gjennom månedens aktiviteter og opplegg, og vurdere hvordan det har fungert. Dette brukes igjen som utgangspunkt for det videre arbeidet.

For å dra foreldrene med i vurderingen er vi veldig opptatt av den daglige kontakten. Her gir vi foreldrene mulighet til å komme med innspill og vurderinger. Vi har også lav terskel for å kontakte de ansatte på mail eller på telefon. Vi gjennomfører jevnlig foreldreundersøkelser. Det er viktig at disse undersøkelsene er så detaljerte som mulig for å få utbytte av de i ettertid. Undersøkelsene blir gjennomført anonymt.

I en vurderingsprosess er det også viktig å se på hva vi fikk til, og ikke bare fokusere på det vi ikke fikk til. Et viktig ord i vårt arbeid er fleksibilitet. Det kan skje uforutsette ting, eller vi kan se at de veiene vi har valgt, ikke fører til de målene vi har satt oss. Da må vi endre på ting. Vi må jevnlig finne ut hvor vi er nå, og så sette oss nye mål ut fra det.

På slutten av hvert barnehageår skriver personalet en skriftlig vurdering av året som er gått. Vi gjennomgår da virksomheten på en kritisk og konstruktiv måte, dette vil igjen bidra til forbedring i neste runde.

Hvert år blir denne virksomhetsplanen redigert og forbedret.

Vi må hele tiden vurdere det pedagogiske arbeidet for å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen.

**En god barnehage
er hele tiden
under utvikling!**

DOKUMENTASJON

Barnehagens dokumentasjon skal vise andre hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen. Vi bruker mye fotodokumentasjon i arbeidet vårt, og på hjemmesiden vår legges det jevnlig ut mye bilder. Dette gir foreldrene en opplevelse av barnas hverdag på en helt annen måte enn bare gjennom muntlige fortellinger.

Når barna begynner i Dalen barnehage gir foreldrene tillatelser til bilder, turer, observasjoner osv.

Hvert barn har sin egen barnemappe og loggbok. Her dokumenterer vi arbeidet med barna i oppfølgingsplaner, observasjoner og brev.

Minst to ganger i året gjennomfører vi utfyllende observasjoner av barna. I forbindelse med observasjonene gjennomfører vi også barnesamtaler. Disse observasjonene blir lagt frem for foreldrene på foreldrekonferansene. På foreldrekonferansen blir vi enige om videre jobbing med det enkelte barn. Dette skrives ned slik at vi i ettertid kan gå tilbake for å se hva vi ble enige om. Observasjonene blir også en dokumentasjon på hvordan barnet har det i barnehagen, på hvordan barnet fungerer sosialt, motorisk og språklig.

Slike dokumentasjoner kan senere bli brukt i et evt. samarbeid med hjelpeinstanser, selvfølgelig etter avtale med foreldrene.

For å dokumentere som utgangspunkt for vurdering bruker personalet også praksisfortellinger, den didaktiske relasjonsmodellen, månedsplaner og ukeplaner, bilder og referater fra møter.

Barnehagen har et hms system gjennom PBL Mentor. Har blir det dokumentert alt arbeidet i forbindelse med hms.

TILRETTELEGGING AV DET ALLMENN PEDAGOGISKE TILBUDET FOR BARN SOM TRENGER EKSTRA STØTTE

Barnehagen skal tilpasse tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, og passe på å tilrettelegge slik at alle barn opplever en meningsfylt og trygg hverdag. Vi vil endre på opplegget dersom det er behov for det. Formålet med tilretteleggingen er at barnet skal få likeverdige utviklings- og aktivitetsmuligheter. Gjennom tilrettelegging forsøker vi å få til en endring av barnets omgivelser i barnehagen, slik at barnet skal kunne nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på en likeverdig måte som de andre barna.

Det er viktig at alle barna føler seg inkludert i barnehagen, og blir en del av barnegruppen. Barnehagens viktigste sosialiseringarena er leken. For barn som trenger litt ekstra støtte er det derfor spesielt viktig at de får være med i leken. De voksne har god kompetanse på lek, og barn som trenger det får hjelp til å komme inn i leken.

Uansett hvilke utfordringer et barn sliter med er tidlig innsats svært viktig. Dette kan hindre barnet i å oppleve mobbing og utestengelse i senere år. Alle ansatte i barnehagen er godt kjent med BTI arbeidet i kommunen, og vi følger BTI sin handlingsplan for Arendal kommune i alle saker der vi mener det er til barnets beste. Barnehagen har også en kvalitetsplan som sikrer at alle barna opplever et trygt og godt barnehagemiljø. Se egen plan.

Barnehagen har mange instanser de kan henvende seg til dersom et barn trenger ekstra støtte. Dette er alltid i samarbeid med foreldrene, og etter at foreldrene har gitt skriftlig samtykke til dette. Barn som mottar spesialpedagogisk hjelp, skal inkluderes i barnegruppen og i det opplegget vi har i barnehagen.

BARNEHAGENS ARBEIDSMÅTER

Arbeidsmåtene i Dalen barnehage skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring, danning og gi barn mulighet for medvirkning.

Våre arbeidsmåter er i stor grad tverrfaglige, det vil si at fagområdene sjelden opptrer alene, de vil være vevet sammen i glidende overganger.

Dalen barnehage har aldersdelte grupper. Solskinnsavdelingen er for 1 og 2-åringene, Blomsteravdelingen er for 3 og 4-åringene og Nesheim er for 5-årsgruppen. Med en slik inndeling vil rutiner, formelle lærings situasjoner og leken være tilpasset barnas erfaringer og utvikling på en best mulig måte. De ulike gruppene har ulike månedsplaner tilpasset aldersgruppen, mens årsplanen og virksomhetsplanen gjelder for hele barnehagen. Avdelingene er preget av mange små lekerom. Erfaringer viser at det å være deltaker i en liten gruppe, bidrar til at barna har større mulighet for å bli kjent med seg selv og andre. Disse smågruppene organiseres ut fra barnets og barnegruppens behov og interesser. Dette kanskje er spesielt viktig for de yngste barna. De minste trenger voksne med ledige armer og et fang å sitte på. Den kroppslige kommunikasjonen er svært viktig for de små. Du kan ikke kommunisere med barna på en god måte hvis du har for mange små å ta vare på. Like viktig er voksnes støtte i kommunikasjonen mellom barna, slik at de opplever å være en del av

felleskapet. Det krever nærhet, oppmerksomhet og sensitivitet, og derfor er vi på Dalen opptatt at å jobbe i små grupper.

Barn skal ha tilgang til ulike områder med et mangfold av materialer. I Dalen barnehage utvikler vi barnehagens fysiske rom ved behov og gjør materiellet inspirerende og tilgjengelig. Uteområdene til barnehagen er også under stadig utvikling, og vi vil gi barna den stimulansen som gjør at den motoriske utviklingen hos hvert barn blir godt stimulert. Vi mener at fysisk aktivitet er en meget viktig del av barnets hverdag, for fysisk og mental god helse er grunnlaget for god læring og lek.

I Dalen barnehage har vi årstema, som blir bestemt sammen med foreldrene. Gjennom hele barnehageåret jobber vi med undertemaer for å gi flere vinklinger på årstemaet. Vi vil ha god tid til temaarbeid.

Alle fagområdene blir brukt som arbeidsmetoder. Vi har samlinger med høytlesing, sang, rim og regler i tillegg til mye samtale og dialog. Vi bruker forming, drama, musikk, kropp, bevegelse i vår hverdag.

Hverdagsaktivitetene skal være preget av stabilitet og trygghet, og gjentas hver dag. Likevel er vi opptatt av at det skal være fleksibilitet i planene slik at barna kan påvirke sin egen hverdag.

Naturen er en viktig læringsarena for barna i Dalen barnehage. Vi er opptatt av å gi barna gode og mange opplevelser på tur i skog og mark, tjern og sjø. Utfoldelse i naturen er en viktig del av barndommen, og det finnes utømmelige kilder av kunnskap og læring i alle fagområdene når vi er ute.

Personalet i barnehage er autoritative voksne. Det å møte barna med varme og forståelse, men likevel sette klare grenser, er en arbeidsmåte som gir trygge barn og gir gode muligheter for god utvikling og læring. Barnehagen har egen kvalitetsplan for å sikre et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Denne planen er godt kjent av alle de ansatte.

Kompetanseplanen til Dalen barnehage sier også noe om hvordan vi jobber. Gjennom systematisk arbeid med å utvikle personalets kompetanse vil vi lykkes med utvikling og endring, og arbeidsgleden blir større. Vi ønsker at resultatet skal bli en helhetlig og samlet forståelse rundt den autoritative voksne som gir barna mestringsfølelse og læring. Dalen barnehage vil være et lærende nettverk, der personalet bruker hverandres ressurser og kompetanse på ulike områder gjennom fremlegg i personalgruppen og IGP (individ-gruppe-plenum).

I Dalen barnehage gir vi god tid til frilek. I leken vet vi at det er mye læring for barnet og sosial trening med andre. Vi ser på leken som en svært viktig arbeidsmåte. Her kommer barnas interesser fram, og personalet kan planlegge utfra barnas premisser. Leken gir først og fremst glede, men kan også være en problemløser. Gjennom lek kan barnet utforske miljøet rundt seg, og bearbeide opplevelser og følelser. Leken fremmer også barnets utvikling på alle områder. Intellektuelt, språklig, motorisk, sosialt og emosjonelt. I leken utvikler og styrker barnet sin identitet og selvfølelse. I Dalen barnehage skal barna kunne leke på egne premisser med voksne rundt seg som støttespillere, veiledere og inspiratorer.

PROGRESJON

Med progresjon mener vi fremgang, fremskritt og utvikling. Ifølge rammeplanen «skal alle barn kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter».

I løpet av de årene barna går i Dalen barnehage skal de oppleve jevnlig mestring. Samtidig er det viktig at barna får oppgaver som gir dem mulighet til å lære nye ting, og få enda bedre selvfølelse. Barna må få ulike utfordringer, og de skal oppleve at de lærer og mestrer stadig mer. Personalet må derfor finne en balanse mellom det å oppleve mestring og det å kunne strekke seg etter nye mål.

Læring skjer i hverdagssituasjonene, og i planlagte samlinger og aktiviteter. Vi vil jobbe med tema som er tilpasset barnas alder og modning, og sørge for at de møter mange av de samme temaene senere, da med nye oppgaver og vinklinger ut fra deres utvikling.

Noen aktiviteter hører til de ulike aldersgruppene. Det er viktig for de små å ha noe å strekke seg etter, også i opplevelser. For eksempel er ulike turer som til Vitensenteret, til Den lille Dyrehagen og overnatting i Kardemommeby forbeholdt de eldste barna. De eldste barna har vi ha-med-dag hver uke. Førskolebarna reiser også på svømming hver 14.dag.

Vi vil ha en klar forskjell på hva en 1-åring gjør og opplever, og hva en 5-åring får gjøre og oppleve. Vi må ha noe å glede oss til, og noe vi kan se fram imot. Det skal være en progresjon i tilbudet på alle områder.

BARNEHAGENS DIGITALE PRAKSIS

Rammeplanen sier at barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. I Dalen barnehage ønsker vi å bruke digitale verktøy på en kreativ måte. Dette er en naturlig følge av samfunnets utvikling. Vi ønsker at digitale verktøy skal være en naturlig del av hverdagen til barn og voksne i barnehagen. Det skal benyttes i alle fagområder som verktøy til dokumentering, lek og læring. Barnehagens digitale praksis handler om å ta i bruk teknologi på en hensiktsmessig og lekende måte.

Vi har tilgjengelig utstyr slik at vi sammen med barna kan finne svar på ulike problemstillinger og utfordringer.

Digitale verktøy kan gi ny dimensjon til prosesser barna allerede er i, det kan skape oppmerksomhet og tilstedeværelse hos barn som har konsentrasjonsvansker. Digitale verktøy kan bidra til mestring hos barn som ofte føler at de ikke mestrer. Her handler det også om sosiale prosesser som dele, vente på tur, samarbeide, veilede og mestre sammen. Både på Dalen og på Nesheim har vi Ipader tilgjengelig for barna.

I Dalen barnehage vil bruken av digitale verktøy øke i både omfang og kunnskap etter som barna blir eldre.

FAGOMRÅDENE

Dalen barnehage jobber hele tiden for å sikre at alle fagområdene blir en del av det gjennomgående innholdet i barnehagen. Vi bruker barnas lek som et viktig grunnlag i dette arbeidet, og tar utgangspunkt i barnas engasjement. De ansatte bidrar slik at arbeidet med de ulike fagområdene blir en meningsfull og morsom del av hverdagen.

I barnehagen vil fagområdene sjeldent opptre alene. Ofte vil et fagområde være kjernen i ett opplegg, mens elementer fra flere av de andre kommer inn som hjelpemidler eller sidetemaer.

I løpet av barnets tid i barnehagen vil de ulike fagområdene bli tilrettelagt slik at det enkelte barn opplever en god progresjon. Dette vil vi blant annet ivareta med å dele oss i grupper med utgangspunkt i barnas alder og modning. Det er viktig at alle barn får utfordringer, og noe å strekke seg etter. Vi vil vise barna at de bygger nye kunnskaper, ferdigheter og holdninger på det de allerede har tilegnet seg.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

God språkstimulering er en svært viktig del av barnehagens hverdag. Barnets egen interesse og nysgjerrighet er den viktigste drivkraften for utviklingen av språket. Personalet vil jobbe bevisst med begrepstrening, som ved å benevne konkrete og gjøremål. I dagliglivet vil vi tilrettelegge for en åpen og anerkjennende kommunikasjon. Ved å jobbe mot å få til en slik kommunikasjon, vil tillit mellom det enkelte barn og oss voksne oppstå, og barnet vil prøve ut ulike språk og tekstformer. Vi har samlinger hver dag hvor vi bruker rim, regler, fortellinger, sanger, ulike eventyr, eller snakkepakka. Vi har også språkgrupper. Her jobber vi i mindre grupper og fokuserer på spesielle områder i språket på de ulike gruppe.

Etter hvert som barnet viser interesse for det, vil vi presentere bokstaver og tall i ulike hverdagsammenhenger. På Nesheim har vi hengt opp både alfabetet og tallene. Dette brukes både i strukturerte og ikke strukturerte situasjoner.

Barnehagen har en egen plan for å sikre et godt språkmiljø.

Vi har ekstra fokus på de barna som har et annet morsmål enn norsk, og legger til rette for at de lærer norsk som andrespråk. Vi oppmuntrer barna til å være språklige aktive, og hjelper å gi dem erfaringer som bygger opp deres begrepsforståelse og ordforråd i norsk. Barnehagen har et godt pedagogisk opplegg beregnet på dette.

De barna som har ulike former for kommunikasjonsvansker vil vi stimulere spesielt, og lage et eget opplegg for. Det er viktig at vi møter det enkelte barn på deres nivå.

KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE

Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse, vil barnehagen gi barna gode vaner gjennom det å få kjennskap til menneskekroppen og være med på å utvikle et variert og sunt kosthold.

Dalen barnehage skal legge til rette for at alle barn skal erfare og oppleve en trygg arena hvor de kan få oppleve mestring og glede gjennom allsidige bevegelseserfaringer. Uteområde i

barnehagen er kupert og ulendt, og dette vil bidra til at barna får utvikle motorikken og dens behov for utfordringer i eget tempo.

Vi har en storsal hvor vi kan lage hinderløyper, ha sangleker og lignende, og vi bruker gymsalen på Nesheim til lekaktiviteter og kroppslige utfordringer. Barnehagen skal bidra til at barna får oppleve kroppsbeherskelse gjennom aktivt bruk av både inne- og utemiljøet. Turer i skog og mark gir barna glede og positive erfaringer ved det å bruke naturen rundt oss året rundt, noe som også er bra for barnas motorikk og helse. Skogen er barnehagens nærmeste nabo, og ved å bruke skogen og dens varierte terreng, får barna utviklet og forbedret sin koordinasjon og deres fysikk gjennom det å møte nye utfordringer og mestringsutfoldelser. Lavvoen vi har i skogen blir flittig brukt.

I Dalen barnehage lager vi varm mat 2 til 3 dager i uken, og ellers har vi hjemmebakt grovt brød med variert pålegg. Maten lages sammen med barna. Gjennom barnehageåret bruker vi mye av det naturen gir oss. Vi plukker sopp og bær. Barnehagen har også egen kjøkkenhage der vi planter og sår poteter, grønnsaker og frukt. Dette er barna selv vært med og høster. Gjennom jakt, gårdsbesøk og andre ekspedisjoner får barna et innblikk i næringskjedene, og hva som er et sunt kosthold. Vi følger ellers rådene fra Helsedirektoratet sitt hefte: [Mat og måltider i barnehagen](#)

Vi vil motiverer barna til å bli kjent med kroppen sin og utvikle bevissthet om egen og andres grenser. Vi vil anerkjenne barnets mestring og gi dem varierte sanseopplevelser både ute og inne. I barnehagen jobber vi målrettet med ulike opplegg som skal fremme kroppslig lek, hvor barna får lov til å medvirke i sin egen hverdag.

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

Opplevelser med kunst og kultur kan legge grunnlaget for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. Ved å gi barna estetiske erfaringer på en organisert måte, vil de utforske, fordype seg og oppnå progresjon i det de gjør. I vår barnehage skal barna møte støtte og positivitet i den kunstneriske og kulturelle prosessen. Barna skal få disse opplevelsene i en gruppe der de føler at de hører til.

Vi bruker billedkunst, kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design som uttrykksformer. Disse uttrykksformene skal gjenspeile et mangfoldig samfunn og ulike tidsepoker. I bygda vår har vi mange muligheter til å oppsøke lokale kunstnere, og tradisjonell jordbrukskultur er spesielt representert her.

Barna i Dalen barnehage møter voksne som vil stimulere deres nysgjerrighet, utvide deres forståelse og undrer seg sammen med dem. Vi skal undersøke, prøve ut og eksperimentere sammen hver dag. Barna har tilgang til formingsmaterialer, og møter varierte teknikker som skal utvikle deres fantasi, kreativitet og skaperglede. Dette vil igjen gi dem mestringsfølelse.

I prosessen er det viktig at vi bearbeider det vi har gjort, og det gjør vi i sammen. På denne måten vil barna føle en stolthet og glede over sin kulturelle tilhørighet.

Med utvidet kristen formålsparagraf møter barna også kristne kulturelle tradisjoner, og det tradisjonelle kunstneriske uttrykk dette bærer med seg.

I barnehagen vil barna oppleve at vi lytter til hverandre, vi støtter hverandre, vi anerkjenner hverandre, og vi er imøtekommende mot hverandre. På denne måten anerkjenner vi barnas kultur, og gir dem lyst til å utforske den videre.

NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til at barna lærer å iaktta, undre seg, eksperimentere, systematisere, beskrive og samtale om fenomener i den fysiske verdenen. For å arbeide i retning av disse målene må personalet ta utgangspunkt i barnas nysgjerrighet, interesser og forutsetninger. Vi stimulerer barna til å oppleve med alle sanser, iaktta og undre seg over fenomener i naturen og teknologi.

Dalen barnehage har en unik beliggenhet som innbyr til flotte og spennende naturopplevelser, både innenfor og rett utenfor barnehageporten. Barnehagen er omgitt av skog og spredt bebyggelse. Det drives ulike gårdsdrifter i bygda, og hvert år er vi på ulike gårdsbesøk.

Naturen gir fritt spillerom og utallige muligheter for barns fantasi, utfoldelse, nysgjerrighet og kreativitet. Så turer i skog og mark vil prege hvert barnehageår. Naturen gir barn og voksne muligheter for å stille spørsmål, undre seg sammen, eksperimentere og sammen få opplevelser og erfaringer slik rammeplanen legger opp til.

I det daglige vil barna eksperimentere, undersøke og utforske fenomener rundt i naturen, og forstørrelsesglass og samlebokser er flittig i bruk. De voksne møter daglig spørsmål som trenger svar. Alle spørsmål er ikke lette, men sammen leter vi i oppslagsverk og søker på internett for å finne svar. På denne måten lærer både barn og voksne stadig nye ting om naturen rundt oss, og vi har mange fine samtaler rundt aktuelle temaet.

Gjennom lek i naturen får barna kontakt med naturen uten at de selv er bevisst på akkurat det. Barna opplever nærhet til naturen, og etter hvert som de bruker tid i naturen, vil de få denne nærheten «under huden», og bli glade i naturen. Denne nærheten til naturen vil påvirke dem gjennom resten av oppveksten, og vi tror det vil gi dem respekt og et ønske om å ta vare på naturen.

Personalet skal gjennom året ha kontinuerlige samlinger om naturen og naturfenomener, der vi snakker om ulike insekter og dyr i naturen, jakt, været og friluftsliv året rundt. I løpet av året skal vi også ha samlinger om bærekraftig utvikling og hvordan vi skal ta vare på naturen.

ANTALL, ROM OG FORM

Gjennom arbeid med antall, rom og form, vil barnehagen vekke barnas nysgjerrighet rundt matematiske sammenhenger og deres undring og interesse rundt fagområde i både formelle- og uformelle situasjoner.

Barna viser tidlig interesse og matematikkglede gjennom det å telle og utforske ulike former, mønster, plassering og sortering. I barnehagen inspirerer vi barna til videre tenkning rundt fagområde. Hånd i hånd med rammeplanen, skal man i løpet av barnehagehverdagen støtte og

stimulere barna i deres tenkning rundt matematiske løsninger, og vi skal i enhver situasjon bygge opp under deres interesse og undre oss sammen over matematiske problemer.

Det å anvende matematiske preposisjoner i leken er en del av hverdagen. Begreper som ved siden av, over, liten, mindre enn og så videre bruker vi daglig, og de voksne er med på å stimulere til bruk av slike uttrykk.

Vi skal legge opp til undring og utdypende samtaler rundt barnas matematikkglede.

Barnehagen vil gi barna gode erfaringer og videre styrke deres interesse gjennom bruk av verktøy og annet pedagogisk materiell. Dette vil gi dem en bredere forståelse og interesse knyttet til matematisk tenkning og problemløsning.

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

Barna i Dalen Barnehage vil i barnehagehverdagen merke at de har medvirkning. Denne følelsen legger grunnlaget for at de skal være en del av et demokratisk samfunn. Barna skal gjennom å utforske få rike opplevelser og erfaringer, bli kjent i eget nærmiljø, samfunnet og verden rundt dem.

Barnehagen vår gir barna kunnskap og erfaringer rundt de lokale tradisjonene i bygda vår, samfunnsinstitusjonene som finnes der, og de ulike yrkene som er representert her. Vi er også med på å binde bygda sammen gjennom våre arrangementer i barnehagen. Barna møter et kulturelt mangfold, de erfarer ulike måter å leve på og ser ulike familieformer. Gjennom leken og andre varierte strukturerte aktiviteter, vil barna få erfaring med å lytte, forhandle og å kunne diskutere. I Dalen barnehage vil barna møte voksne som oppmuntrer og utfordrer til deltakelse.

Vi vil gi barna kjennskap til samisk kultur, språk og tradisjon gjennom flere virkemidler. De vil også få kjennskap til de nasjonale minoritetene som er representert i barnehagen. Det er viktig at disse barna og deres foreldre også føler seg verdsatt og representert.

Barna skal utforske ulike landskap. De skal lære å orientere seg og ferde trygt ute i nærmiljøet.

Vi vil bruke skogen, ha ekskursjoner i bygda vår, ha gårdsbesøk, og la barna møte lokale mattradisjoner, innhøsting og levesett. Vi er så heldige å ha Nesheim skole i nærheten, og barna blir kjent med skolen før skolestart.

Barna vil bli utfordret på at deres valg får konsekvenser for dem selv og andre. Barna vil møte stor grad av likestilling, vi skal motvirke diskriminering, fordommer, stereotyper og rasisme. De skal være en del av et samfunn i endring, og de skal føle at de er en del av en fortid, en nåtid og en fremtid. Vi vil også at barna skal få kjennskap til at menneskerettighetene finnes, og vi har et spesielt fokus på barnekonvensjonen. Alt dette blir et ledd i å tilegne seg samfunnets normer og verdier, samt å lære seg å opptre i tråd med samfunnets regler. Det å ha respekt for at vi er forskjellige, er også forebyggende i forhold til mobbing og utestengelse.

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på, og det preger verdier, normer og holdninger.

Dalen barnehagen har utvidet kristen formålsparagraf, og de kristne verdiene er viktige for oss. Vi jobber med ulike bibelfortellinger i løpet av barnehageåret, og i tilknytning til disse enkle bibelfortellingene jobber vi med ulike holdninger og verdier. Dette er temaer som nestekjærlighet, respekt, omsorg, tilgivelse og takknemlighet. (se årsplan)

De kristne høytidene har en sentral plass her hos oss, samtidig som vi snakker om nisser, påskeharer og andre ting som hører høytidene til.

I hverdagen har vi fokus på etikk og holdninger. Vi snakker mye om hvordan vi skal være mot hverandre, og at vi alle er forskjellige. Det er viktig at barna lærer å ha respekt for hverandre.

Dersom vi har barn fra andre kulturer, vil vi også markere de ulike kulturelle, religiøse og livssynsmessige tradisjonene som er i deres kultur.

Gjennom å samtale om og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål, vil barna få mulighet til å stille spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar. På denne måten er vi med på å legge grunnlaget for barnets kritiske tenkning og dømmekraft.

Vi jobber for at barna skal utvikle interesse og respekt for hverandre og forstå verdien av likheter og ulikheter i fellesskapet. Personalet er med og undrer seg sammen med barna. De ansatte skal formidle fortellinger og skape rom for barnas opplevelser, samtaler, erfaringer og tanker om religion, livssyn, etikk og eksistensielle temaer.

AVSLUTNING

Dalen barnehage har som visjon å være det beste for ditt barn. For å nå dette målet vil vi hele tiden sette det enkelte barn i fokus. Vi vil være autoritative voksne, som alltid setter barnas ønsker og behov først. De ansatte er tilstedeværende og engasjerte, og vi har opparbeidet gode rutiner for å sikre at vi er en sikker og lærende organisasjon. Målet med barnehagen vår som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen.

Vi er en barnehage som hele tiden er i utvikling, og vi jobber strukturert og målrettet for å bli enda bedre.

Vi tror på vår visjon om at Dalen barnehage er det beste for ditt barn.

Revidert våren 2026

Hanne Lauvland